PARLAMENT EUROPEJSKI

2004 *2009*

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

2008/0140(CNS)

11.2.2009

OPINIA

Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia

dla Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Donata Gottardi

PA_Legam

POPRAWKI

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia zwraca się do Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, jako do komisji przedmiotowo właściwej, o naniesienie do swojego sprawozdania następujących poprawek:

Poprawka 1

Wniosek dotyczący dyrektywy
Tytuł

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek ***lub*** orientację seksualną	Wniosek dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek**,** orientację seksualną ***lub płeć***

Poprawka 2

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 3 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(3) Niniejsza dyrektywa uwzględnia prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych przede wszystkim w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Artykuł 10 ***Karty uznaje prawo do wolności myśli, sumienia*** i ***religii***. ***Artykuł 21 zakazuje dyskryminacji, w tym ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną; artykuł 26 uznaje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić ich niezależność.***	(3) Niniejsza dyrektywa uwzględnia prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych przede wszystkim w ***Konwencji Rady Europy o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w szczególności w art. 9 i 10 oraz w*** Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej**,** ***w szczególności w art. 12 ust. 2, art. 21 i 26***.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 4 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(4) Europejski Rok Osób Niepełnosprawnych 2003, Europejski Rok Równych Szans dla Wszystkich 2007 oraz Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego 2008 podkreśliły utrzymywanie się dyskryminacji, lecz także korzyści płynące z różnorodności.	(4) Europejski Rok Osób Niepełnosprawnych 2003, Europejski Rok Równych Szans dla Wszystkich 2007 oraz Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego 2008 podkreśliły utrzymywanie się dyskryminacji ***pośredniej i bezpośredniej, dyskryminacji wielorakiej i dyskryminacji ze względu na więź***, lecz także korzyści płynące z różnorodności.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 8 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(8) W celu zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe i etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną oraz zwalczania jej Wspólnota przyjęła ***trzy instrumenty prawne*** na podstawie art. 13 ust. 1 Traktatu WE. ***Instrumenty*** te podkreśliły wagę istnienia przepisów prawnych w walce z dyskryminacją. W szczególności dyrektywa 2000/78/WE ustanawia ogólne warunki ramowe dla równego traktowania ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek i orientację seksualną w zakresie zatrudnienia i pracy. Poza dziedziną zatrudnienia, w państwach członkowskich widoczne są jednak rozbieżności w zakresie stopnia i formy ochrony przed dyskryminacją ze wspomnianych przyczyn.	(8) W celu zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe i etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną oraz zwalczania jej Wspólnota przyjęła ***zestaw dyrektyw*** na podstawie art. 13 ust. 1 Traktatu WE. ***Dyrektywy*** te podkreśliły wagę istnienia przepisów prawnych w walce z dyskryminacją. W szczególności dyrektywa 2000/78/WE ustanawia ogólne warunki ramowe dla równego traktowania ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek i orientację seksualną w zakresie zatrudnienia i pracy. Poza dziedziną zatrudnienia, w państwach członkowskich widoczne są jednak rozbieżności w zakresie stopnia i formy ochrony przed dyskryminacją ze wspomnianych przyczyn.

Poprawka 5

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 8 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(8) W celu zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe i etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, płeć lub orientację seksualną oraz zwalczania jej Wspólnota przyjęła trzy instrumenty prawne na podstawie art. 13 ust. 1 Traktatu WE. Instrumenty te podkreśliły wagę istnienia przepisów prawnych w walce z dyskryminacją. W szczególności dyrektywa 2000/78/WE ustanawia ogólne warunki ramowe dla równego traktowania ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek i orientację seksualną w zakresie zatrudnienia i pracy. Poza dziedziną zatrudnienia, w państwach członkowskich widoczne są jednak rozbieżności w zakresie stopnia i formy ochrony przed dyskryminacją ze wspomnianych przyczyn.	(8) W celu zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe i etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, ***przynależność płciową*** lub orientację seksualną oraz zwalczania jej Wspólnota przyjęła trzy instrumenty prawne na podstawie art. 13 ust. 1 Traktatu WE. Instrumenty te podkreśliły wagę istnienia przepisów prawnych w walce z dyskryminacją. W szczególności dyrektywa 2000/78/WE ustanawia ogólne warunki ramowe dla równego traktowania ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek***, płeć*** i orientację seksualną w zakresie zatrudnienia i pracy. Poza dziedziną zatrudnienia, w państwach członkowskich widoczne są jednak rozbieżności w zakresie stopnia i formy ochrony przed dyskryminacją ze wspomnianych przyczyn.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 9 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(9) Przepisy prawne powinny zatem zakazywać dyskryminacji, której podstawą jest religia lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna w licznych obszarach poza rynkiem pracy, łącznie z ochroną socjalną, edukacją i dostępem do niej oraz zaopatrywaniem w towary i usługi, ***w tym*** mieszkania. Ustawodawstwo powinno udostępniać środki zapewniające ***osobom niepełnosprawnym*** jednakowy dostęp do przedmiotowych dziedzin.	(9) Przepisy prawne powinny zatem zakazywać dyskryminacji ***bezpośredniej i pośredniej, wielorakiej i ze względu na więź***, której podstawą jest religia lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna ***lub płeć*** w licznych obszarach poza rynkiem pracy, łącznie z ochroną socjalną, edukacją i dostępem do niej oraz zaopatrywaniem w towary i usługi, ***takie jak*** mieszkania***, usługi transportowe i działalność stowarzyszeniowa***. Ustawodawstwo

	powinno udostępniać środki zapewniające jednakowy dostęp do przedmiotowych dziedzin ***osobom o określonej religii lub światopoglądzie, niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej lub osobom łączącym te czynniki, oraz osobom z związanym z osobami dyskryminowanymi***.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 11 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(11) ***Niniejsza dyrektywa nie*** powinna naruszać kompetencji państw członkowskich w dziedzinach takich jak edukacja, zabezpieczenie społeczne i opieka zdrowotna. Dyrektywa powinna także pozostawać bez uszczerbku dla zasadniczej roli i szerokiego zakresu uprawnień państw członkowskich w zakresie zapewniania, zlecania i organizowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.	(11) ***Celem niniejszej dyrektywy jest zwalczanie dyskryminacji i zagwarantowanie procesów integracji społecznej. Nie*** powinna ***ona*** naruszać kompetencji państw członkowskich w dziedzinach takich jak edukacja, zabezpieczenie społeczne i opieka zdrowotna. Dyrektywa powinna także pozostawać bez uszczerbku dla zasadniczej roli i szerokiego zakresu uprawnień państw członkowskich w zakresie zapewniania, zlecania i organizowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 12 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(12) Na pojęcie dyskryminacji składają się: dyskryminacja bezpośrednia i dyskryminacja pośrednia, molestowanie, nakłanianie do dyskryminacji oraz odmowa racjonalnego usprawnienia.	(12) Na pojęcie dyskryminacji składają się: ***dyskryminacja wieloraka oraz dyskryminacja ze względu na więź,*** dyskryminacja bezpośrednia i dyskryminacja pośrednia, molestowanie ***i molestowanie seksualne***, nakłanianie do dyskryminacji oraz odmowa racjonalnego usprawnienia.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 12a preambuły (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	(12a) Podstawą dyskryminacji może być religia lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna danej osoby albo połączenie tych czynników, a także domniemana religia, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna danej osoby lub osoby z nią związanej, bądź przypuszczalnie z nią związanej.

Poprawka 10

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 13 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(13) Wprowadzając w życie zasadę równego traktowania bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, płeć lub orientację seksualną, zgodnie z art. 3 ust. 2 Traktatu WE, Wspólnota dąży do wyeliminowania nierówności i wspierania równego traktowania mężczyzn i kobiet, w szczególności mając na uwadze fakt, że kobiety są często ofiarami różnego rodzaju dyskryminacji.	(13) Wprowadzając w życie zasadę równego traktowania bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek***, płeć*** lub orientację seksualną, zgodnie z art. 3 ust. 2 Traktatu WE, Wspólnota dąży do wyeliminowania nierówności i wspierania równego traktowania mężczyzn i kobiet, w szczególności mając na uwadze fakt, że kobiety są często ofiarami różnego rodzaju dyskryminacji ***oraz dyskryminacji ze względu na więź***.

Poprawka 11

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 14 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(14) Ocena faktów, które nasuwają przypuszczenie istnienia dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej, powinna pozostać w kompetencji sądów krajowych	(14) Ocena faktów, które nasuwają przypuszczenie istnienia dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej***, dyskryminacji wielorakiej lub***

lub innych właściwych organów, zgodnie zasadami prawa krajowego lub praktyką krajową. Zasady te mogą w szczególności przewidywać, że fakt występowania dyskryminacji pośredniej można udowodnić przy wykorzystaniu wszelkich środków, w tym na podstawie danych statystycznych.	***dyskryminacji ze względu na wiek*** powinna pozostać w kompetencji sądów krajowych***, Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości*** lub innych właściwych organów, zgodnie zasadami prawa krajowego lub praktyką krajową. Zasady te mogą w szczególności przewidywać, że fakt występowania dyskryminacji pośredniej można udowodnić przy wykorzystaniu wszelkich środków, w tym na podstawie danych statystycznych.

Poprawka 12

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 15 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(15) Czynniki aktuarialne oraz czynniki ryzyka związane z niepełnosprawnością i wiekiem stosowane są w zakresie ubezpieczeń, usług bankowych i innych usług finansowych. ***W*** przypadku wykazania, że czynniki te są czynnikami kluczowymi dla oceny ryzyka, nie powinny być one postrzegane jako dyskryminacyjne.	(15) Czynniki aktuarialne oraz czynniki ryzyka związane z niepełnosprawnością i wiekiem stosowane są w zakresie ubezpieczeń, usług bankowych i innych usług finansowych. ***Tylko w*** przypadku wykazania, że czynniki te są czynnikami kluczowymi dla oceny ryzyka ***i pod warunkiem, że nie powodują niewspółmiernych i niesprawiedliwych różnic w traktowaniu***, nie powinny być one postrzegane jako dyskryminacyjne

Poprawka 13

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 16 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(16) Każda osoba korzysta ze swobody zawierania umów, łącznie ze swobodą wyboru kontrahenta transakcji. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do transakcji gospodarczych zawieranych przez poszczególne osoby, jeżeli transakcje te nie wchodzą w zakres ich działalności zawodowej lub gospodarczej.	***skreślony***

Poprawka 14

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 17 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(17) Zakaz dyskryminacji nie może naruszać poszanowania innych podstawowych praw i wolności, w tym ochrony prywatności i życia rodzinnego ***oraz działań wykonywanych w tym kontekście***, a także wolności religii i wolności zrzeszania się. Niniejsza dyrektywa ***nie narusza przepisów krajowych regulujących stan cywilny lub stosunki rodzinne, w tym prawa reprodukcyjne***. ***Nie*** narusza ***to także*** świeckiego charakteru państwa, instytucji lub organów państwowych lub systemu kształcenia.	(17) Zakaz dyskryminacji nie może naruszać poszanowania innych podstawowych praw i wolności, w tym ochrony prywatności i życia rodzinnego, a także wolności religii i wolności zrzeszania się. Niniejsza dyrektywa ***nie*** narusza świeckiego charakteru państwa, instytucji lub organów państwowych lub systemu kształcenia. ***Ponadto niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do faktycznych związków partnerskich i związków cywilnych, o ile uznane są przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, oraz do wynikających z nich świadczeń socjalnych.***

Poprawka 15

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 18 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(18) Za organizację i treść kształcenia odpowiedzialne są państwa członkowskie. Komunikat Komisji w sprawie kompetencji na XXI wiek: agenda dotycząca europejskiej współpracy szkół podkreśla konieczność poświęcenia szczególnej uwagi dzieciom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji oraz mającym specjalne potrzeby edukacyjne. W dostępie do instytucji edukacyjnych prawo krajowe może w szczególności przewidywać różnice oparte na religii lub światopoglądzie. Państwa członkowskie mogą zezwolić na noszenie lub umieszczanie w szkołach symboli religijnych bądź tego zakazać.	(18) Za organizację i treść kształcenia odpowiedzialne są państwa członkowskie. Komunikat Komisji w sprawie kompetencji na XXI wiek: agenda dotycząca europejskiej współpracy szkół podkreśla konieczność poświęcenia szczególnej uwagi dzieciom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji oraz mającym specjalne potrzeby edukacyjne. W dostępie do instytucji edukacyjnych prawo krajowe może w szczególności przewidywać różnice oparte na religii lub światopoglądzie***, pod warunkiem że są one konieczne i współmierne oraz nie stanowią naruszenia prawa do edukacji***. Państwa członkowskie mogą zezwolić na noszenie lub umieszczanie w szkołach symboli religijnych bądź tego zakazać.

Poprawka 16

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 19 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(19) W swojej Deklaracji nr 11 w sprawie statusu kościołów i organizacji niewyznaniowych, załączonej do Aktu końcowego traktatu amsterdamskiego, Unia Europejska w wyraźny sposób uznała, że szanuje i nie narusza statusu, z którego, na mocy prawa krajowego, korzystają kościoły i stowarzyszenia lub wspólnoty religijne w państwach członkowskich, oraz że szanuje w równym stopniu status organizacji filozoficznych i niewyznaniowych. Środki umożliwiające osobom niepełnosprawnym skuteczny i niedyskryminacyjny dostęp do sektorów objętych niniejszą dyrektywą odgrywają znaczącą rolę w urzeczywistnianiu pełnej równości. Ponadto w niektórych przypadkach konieczne mogą być indywidualne środki w zakresie racjonalnego usprawnienia w celu zapewnienia takiego dostępu. W ***żadnym przypadku środki te nie mogą nakładać nieproporcjonalnych obciążeń. W ocenie, czy obciążenia są nieproporcjonalne, należy wziąć pod uwagę wiele czynników, w tym wielkość, zasoby oraz charakter organizacji. Zasada racjonalnych usprawnień i nieproporcjonalnych obciążeń jest ustanowiona w dyrektywie 2000/78/WE oraz w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.***	(19) W swojej Deklaracji nr 11 w sprawie statusu kościołów i organizacji niewyznaniowych, załączonej do Aktu końcowego traktatu amsterdamskiego, Unia Europejska w wyraźny sposób uznała, że szanuje i nie narusza statusu, z którego, na mocy prawa krajowego, korzystają kościoły i stowarzyszenia lub wspólnoty religijne w państwach członkowskich, oraz że szanuje w równym stopniu status organizacji filozoficznych i niewyznaniowych. Środki umożliwiające osobom niepełnosprawnym***, osobom sprawującym nad nimi opiekę i osobom z nimi związanym*** skuteczny i niedyskryminacyjny dostęp do sektorów objętych niniejszą dyrektywą odgrywają znaczącą rolę w urzeczywistnianiu pełnej równości. Ponadto w niektórych przypadkach konieczne mogą być indywidualne środki w zakresie racjonalnego usprawnienia w celu zapewnienia takiego dostępu. W ***ten sam sposób należy zapewnić w odniesieniu do wieku skuteczny i niedyskryminujący dostęp do tych sektorów poprzez odpowiednie działania, mianowicie usuwanie barier fizycznych, w szczególności w budynkach publicznych oraz publicznych środkach transportu, dla osób niepełnoletnich i osób w podeszłym wieku oraz osób sprawujących nad nimi opiekę.***

Poprawka 17

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 21 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(21) Zakaz dyskryminacji powinien pozostawać bez uszczerbku dla utrzymywania lub przyjmowania przez państwa członkowskie środków mających zapobiegać niekorzystnej sytuacji ***grupy*** osób danej religii lub światopoglądu, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej lub rekompensować taką sytuację. ***Środki takie mogą zezwalać na istnienie*** organizacji osób danej religii lub o określonym światopoglądzie, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej, jeżeli głównym celem tych organizacji jest wspieranie szczególnych potrzeb tych osób.	(21) Zakaz dyskryminacji powinien pozostawać bez uszczerbku dla utrzymywania lub przyjmowania środków mających zapobiegać niekorzystnej sytuacji osób wyznających daną religię lub światopogląd, niepełnosprawnych, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej***, osób łączących te czynniki oraz osób z nimi związanych,*** lub rekompensować taką sytuację. ***Środkom takim mogą towarzyszyć inne środki mające na celu wspieranie zasady równego traktowania i równych szans, uwzględniające różnice płci oraz działania pozytywne, będące odpowiedzią na szczególne potrzeby osób lub grup osób, które ze względu na swoje cechy wymagają organizacji, usług i pomocy, jakich nie potrzebują inne osoby. Środkom takim towarzyszy tworzenie niezależnych*** organizacji osób danej religii lub o określonym światopoglądzie, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej ***lub płci***, jeżeli głównym celem tych organizacji jest wspieranie szczególnych potrzeb tych osób.

Poprawka 18

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 23 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(23) Osoby, które były dyskryminowane ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, powinny dysponować odpowiednimi środkami ochrony prawnej. W celu zapewnienia skuteczniejszego	(23) Osoby, które były dyskryminowane ***w sposób bezpośredni, pośredni, wieloraki albo*** ze względu na ***więź,*** religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek***,*** orientację seksualną ***lub płeć***, powinny dysponować odpowiednimi środkami

poziomu ochrony stowarzyszenia, organizacje i inne osoby prawne powinny posiadać upoważnienie do uczestnictwa w postępowaniu sądowym, także w imieniu każdej ofiary albo jako jej wsparcie, nie naruszając zasad procedury krajowej dotyczących przedstawicielstwa i obrony przez sądem.

ochrony prawnej. W celu zapewnienia skuteczniejszego poziomu ochrony stowarzyszenia, organizacje i inne osoby prawne powinny posiadać upoważnienie do uczestnictwa w postępowaniu sądowym, także w imieniu każdej ofiary albo jako jej wsparcie, nie naruszając zasad procedury krajowej dotyczących przedstawicielstwa i obrony przez sądem.

Poprawka 19

Punkt 24 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(24) Należy dostosować zasadę ciężaru dowodu do sytuacji, w której dyskryminacja jest oczywista; dla skutecznego stosowania zasady równego traktowania ***w przypadku przedłożenia dowodów takiej dyskryminacji*** ciężar dowodu należy przenieść na pozwanego. ***Pozwany nie ma jednak obowiązku udowodnienia, że powód jest wyznawcą danej religii, posiada określony światopogląd, jest w szczególny sposób niepełnosprawny, jest w danym wieku lub jest osobą o określonej orientacji seksualnej***.	(24) Należy dostosować zasadę ciężaru dowodu do sytuacji, w której dyskryminacja jest oczywista; dla skutecznego stosowania zasady równego traktowania ciężar ***przedstawienia wystarczającego*** dowodu należy przenieść na pozwanego. ***Państwa członkowskie mogą ustanowić łagodniejsze przepisy dla strony skarżącej.***

Poprawka 20

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 26 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(26) W swojej rezolucji dotyczącej dalszych działań po zakończeniu Europejskiego Roku Równych Szans dla Wszystkich 2007 Rada zachęcała do pełnego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji reprezentujących ludzi narażonych na ryzyko dyskryminacji, partnerów społecznych i zainteresowanych stron, w opracowanie polityki i programów	(26) W swojej rezolucji dotyczącej dalszych działań po zakończeniu Europejskiego Roku Równych Szans dla Wszystkich 2007 Rada zachęcała do pełnego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji reprezentujących ludzi narażonych na ryzyko dyskryminacji, partnerów społecznych i zainteresowanych stron, w opracowanie polityki i programów

mających na celu zapobieganie dyskryminacji oraz promocję równouprawnienia i równych szans na poziomie europejskim i krajowym.

mających na celu zapobieganie dyskryminacji oraz promocję równouprawnienia i równych szans na poziomie europejskim i krajowym. ***W tym celu Komisja i państwa członkowskie podejmują działania mające na celu upowszechnianie wśród opinii publicznej i osób zainteresowanych przepisów niniejszej dyrektywy oraz przepisów aktualnie obowiązujących w tym sektorze, poprzez kampanie informacyjne i prasowe, służące między innymi przełamywaniu stereotypów, przy pomocy wszelkich odpowiednich, stosownych i dostępnych środków (na przykład języka migowego lub specjalnych stron internetowych przeznaczonych dla osób niedowidzących).***

Poprawka 21

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 27 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(27) Doświadczenie zdobyte na gruncie stosowania dyrektyw 2000/43/WE i 2004/113/WE pokazuje, że ochrona przed dyskryminacją ze względów, o których mowa w niniejszej dyrektywie, zostałaby wzmocniona, gdyby w każdym państwie członkowskim istniał jeden lub więcej organów wyposażonych w kompetencje do analizy konkretnych problemów, badania możliwych rozwiązań i świadczenia ofiarom konkretnej pomocy.	(27) Doświadczenie zdobyte na gruncie stosowania dyrektyw 2000/43/WE i 2004/113/WE pokazuje, że ochrona przed dyskryminacją ze względów, o których mowa w niniejszej dyrektywie, zostałaby wzmocniona, gdyby w każdym państwie członkowskim istniał jeden lub więcej organów ***niezależnych, odmiennych dla każdego czynnika dyskryminacji,*** wyposażonych w kompetencje do analizy konkretnych problemów, badania możliwych rozwiązań, ***przekazywania informacji, prowadzenia szkoleń i*** świadczenia ofiarom konkretnej pomocy***, także w przypadku dyskryminacji wielorakiej, tak, aby osoba, która uważa się za ofiarę dyskryminacji wielorakiej, miała możliwość wyboru organu, do jakiego może się zwrócić, również po to, aby mogła udzielić takiemu organowi pełnomocnictwa do reprezentowania jej w sprawach sądowych lub***

administracyjnych.

Poprawka 22

Wniosek dotyczący dyrektywy
Punkt 29 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
(29) Państwa członkowskie powinny wprowadzić skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje stosowane w przypadkach nieprzestrzegania zobowiązań wynikających z niniejszej dyrektywy.	(29) Państwa członkowskie powinny wprowadzić skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje***, prowadzące do zaprzestania dyskryminujących zachowań i usunięcia ich skutków***, stosowane w przypadkach nieprzestrzegania zobowiązań wynikających z niniejszej dyrektywy.

Poprawka 23

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Niniejsza dyrektywa ustanawia ramy dla walki z dyskryminacją ze względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, co ma zapewnić wprowadzenie w życie w państwach członkowskich zasady równego traktowania w obszarach innych niż zatrudnienie i praca.	Niniejsza dyrektywa ustanawia ramy dla walki z dyskryminacją***, w tym z dyskryminacją wieloraką i dyskryminacją ze względu na więź,*** religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną ***lub płeć***, co ma zapewnić wprowadzenie w życie w państwach członkowskich zasady równego traktowania w obszarach innych niż zatrudnienie i praca.

Uzasadnienie

Konieczne jest wprowadzenie pojęcia dyskryminacji wielorakiej, ponieważ seksizm odnajduje się we wszystkich powodach dyskryminacji, a dyskryminacja ze względu na więź dotyka głównie kobiet.

Poprawka 24

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
1. Dla celów niniejszej dyrektywy „zasada równego traktowania” oznacza brak jakichkolwiek form dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej z przyczyn, o których mowa w art. 1.	1. Dla celów niniejszej dyrektywy „zasada równego traktowania” oznacza brak jakichkolwiek form dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej***, wielorakiej i ze względu na więź*** z przyczyn, o których mowa w art. 1.

Uzasadnienie

Konieczne jest wprowadzenie pojęcia dyskryminacji wielorakiej i dyskryminacji ze względu na więź, aby można było podejmować skuteczne działania w przypadkach, gdy łączą się ze sobą dwie lub więcej form dyskryminacji, przez co ofiara staje się jeszcze bardziej bezbronna i napotyka na większe trudności w przypadku zwrócenia się na drogę sądową.

Poprawka 25

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 2 – litera a)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
a) dyskryminacja bezpośrednia występuje w przypadku, gdy daną osobę traktuje się mniej przychylnie, niż traktuje się, traktowano lub traktowano by inną osobę w porównywalnej sytuacji, z jakiejkolwiek przyczyny, o ***której*** mowa w art. 1;	a) dyskryminacja bezpośrednia występuje w przypadku, gdy daną osobę traktuje się mniej przychylnie, niż traktuje się, traktowano lub traktowano by inną osobę w porównywalnej sytuacji, z jakiejkolwiek przyczyny ***lub przyczyn,*** o ***których*** mowa w art. 1;

Uzasadnienie

Należy wprowadzić pojęcie dyskryminacji wielorakiej, zdefiniowanego w dalszej części, za każdym razem, gdy jest mowa o dyskryminacji pośredniej.

Poprawka 26

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 2 – litera b)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
b) dyskryminacja pośrednia ma miejsce w przypadku, gdy z pozoru neutralny przepis,	b) dyskryminacja pośrednia ma miejsce w przypadku, gdy z pozoru neutralny

kryterium lub praktyka może doprowadzić do szczególnej niekorzystnej sytuacji dla osób określonej religii lub światopoglądu, osób o określonej niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej, w stosunku do innych osób, chyba że taki przepis, kryterium lub praktyka są obiektywnie uzasadnione słusznym celem, a środki mające służyć ich osiągnięciu są właściwe i konieczne.	przepis, kryterium lub praktyka mogą doprowadzić do szczególnej niekorzystnej sytuacji dla osób określonej religii lub światopoglądu, osób o określonej niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej ***lub płci lub osób łączących te czynniki, albo osób z nimi związanych,*** w stosunku do innych osób, chyba że taki przepis, kryterium lub praktyka są obiektywnie uzasadnione słusznym celem, a środki mające służyć ich osiągnięciu są właściwe i konieczne***, dyskryminacja ze względu na więź ma miejsce w przypadku, gdy niekorzystnie dotyka danych osób pozostających w bezpośrednim związku z osobami danej religii albo o określonym światopoglądzie lub niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej. Dyskryminacja ze względu na więź ma miejsce np. wtedy, gdy dotyka osób związanych lub przypuszczalnie związanych więzami uczuciowymi – niekoniecznie wspólnie zamieszkujących i niezależnie od sądowego sformalizowania związku w związek małżeński lub związek przysposobienia – z osobami o określonej religii lub światopoglądzie, osobami o określonej niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej.***

Uzasadnienie

Ważne jest, aby wprowadzić do pojęcia dyskryminacji bezpośredniej zarówno koncepcję dyskryminacji wielorakiej, jak też dyskryminacji ze względu na więź, dotykającej osoby związane z ofiarami dyskryminacji.

Poprawka 27

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 2 – litera ba) (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	ba) dyskryminacja wieloraka ma miejsce w przypadku, gdy podstawą dyskryminacji jest połączenie dwóch lub więcej

motywów, określonych w art. 12 i 13 Traktatu WE.

Uzasadnienie

W ramach definicji pojęć zawartych w przedmiotowym wniosku dotyczącym dyrektywy konieczne jest wprowadzenie definicji dyskryminacji wielorakiej.

Poprawka 28

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 2 – litera bb) (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	bb) dyskryminacja ze względu na więź ma miejsce w przypadku gdy dana osoba ponosi bezpośrednie negatywne konsekwencje tego, iż pozostaje w bezpośredniej relacji z osobami wyznającymi określoną religię lub światopogląd, osobami niepełnosprawnymi, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej. Dyskryminacja ze względu na więź obejmuje osoby związane lub przypuszczalnie związane więzami uczuciowymi, niekoniecznie wspólnie zamieszkującymi i niezależnie od sądowego sformalizowania związku w związek małżeński lub związek przysposobienia z osobami o określonej religii lub światopoglądzie, osobami o określonej niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej orientacji seksualnej.

Uzasadnienie

Wskazane jest podanie definicji dyskryminacji ze względu na więź.

Poprawka 29

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
3. Molestowanie uważane jest za formę dyskryminacji w rozumieniu ust. 1, jeżeli ma miejsce niepożądane zachowanie związane z przyczynami, o których mowa w art. 1, a jego celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby i stworzenie onieśmielającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery.	3. Molestowanie uważane jest za formę dyskryminacji w rozumieniu ust. 1, jeżeli ma miejsce niepożądane zachowanie związane z ***przyczyną lub*** przyczynami, o których mowa w art. 1, a jego celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby i stworzenie onieśmielającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery.

Uzasadnienie

Dla zachowania spójności wskazane byłoby uwzględnienie możliwości zaistnienia wielorakich przyczyn także w odniesieniu do definicji molestowania.

Poprawka 30

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 3a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	3a. Molestowanie seksualne uważane jest za formę dyskryminacji w rozumieniu ust. 1, jeżeli ma miejsce zachowanie niepożądane z konotacjami seksualnymi, wyrażające się na poziomie fizycznym, słownym lub niewerbalnym, a jego celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby i stworzenie onieśmielającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery.

Uzasadnienie

Ważne jest, aby w niniejszej dyrektywie zostało zawarte również pojęcie molestowania seksualnego, odnoszącego się w szczególności do dyskryminacji na tle orientacji seksualnej.

Poprawka 31

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 4

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
4. Nakłanianie do dyskryminacji osób z jakiejkolwiek przyczyny, o ***której*** mowa w art. 1, uważane jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1.	4. Nakłanianie do dyskryminacji osób z jakiejkolwiek przyczyny ***lub przyczyn***, o ***których*** mowa w art. 1, uważane jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1.

Uzasadnienie

Dla zachowania spójności wskazane byłoby uwzględnienie możliwości zaistnienia wielorakich przyczyn także w odniesieniu do definicji nakłaniania do dyskryminacji.

Poprawka 32

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 5

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
5. Odmowa racjonalnego usprawnienia, ***w szczególności w*** przypadku, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. b) niniejszej dyrektywy, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, uważana jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1.	5. Odmowa racjonalnego usprawnienia ***uważana jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1, jak w szczególowym*** przypadku, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. b) niniejszej dyrektywy, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych ***lub osób związanych z nimi*** uważana jest za dyskryminację w rozumieniu ust. 1.

Uzasadnienie

Konieczne jest zapewnienie spójności i wprowadzenie także w tym kontekście pojęcia dyskryminacji ze względu na więź.

Poprawka 33

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 6

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
6. Bez uszczerbku dla ust. 2 państwa członkowskie mogą przewidzieć, że	6. Bez uszczerbku dla ust. 2 państwa członkowskie mogą przewidzieć,

różnice w traktowaniu ze względu na wiek nie stanowią dyskryminacji, jeżeli, w kontekście prawa krajowego, uzasadnione są słusznym celem, a środki mające służyć jego osiągnięciu są właściwe i konieczne. Dyrektywa nie wyklucza w szczególności ustalenia określonej granicy wieku dla dostępu do świadczeń społecznych, kształcenia oraz do niektórych towarów lub usług.

że różnice w traktowaniu ze względu na wiek nie stanowią dyskryminacji, jeżeli, w kontekście prawa krajowego, ***obiektywnie i racjonalnie*** uzasadnione są słusznym celem, a środki mające służyć jego osiągnięciu są właściwe i konieczne. Dyrektywa nie wyklucza w szczególności ustalenia określonej granicy wieku dla dostępu do świadczeń społecznych, kształcenia oraz do niektórych towarów lub usług.

Poprawka 34

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 7

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
7. Bez uszczerbku dla ust. 2, w zakresie usług finansowych państwa członkowskie mogą zezwolić na proporcjonalne różnice w traktowaniu, jeżeli, w stosunku do danego produktu, odniesienie do wieku lub niepełnosprawności jest czynnikiem kluczowym w ocenie ryzyka opartej na odpowiednich i dokładnych danych aktuarialnych lub statystycznych.	7. Bez uszczerbku dla ust. 2, w zakresie usług finansowych***, bankowych i ubezpieczeniowych*** państwa członkowskie mogą zezwolić na proporcjonalne różnice w traktowaniu ***jedynie*** jeżeli w stosunku do danego produktu ***wykazano, iż*** odniesienie do wieku lub niepełnosprawności jest czynnikiem kluczowym w ocenie ryzyka opartej na odpowiednich i dokładnych danych aktuarialnych i statystycznych ***Zainteresowane państwa członkowskie informują Komisję i gwarantują, że odpowiednie i dokładne dane odnoszące się do wieku i niepełnosprawności, wykorzystywane jako czynniki kluczowe w ocenie ryzyka, są gromadzone, publikowane i regularnie aktualizowane.*** ***Państwa członkowskie zobowiązane są do przeprowadzenia po 5 latach od dokonania transpozycji niniejszej dyrektywy, oceny uwzględniającej sprawozdanie Komisji, i do przesłania Komisji wyników oceny.***

Uzasadnienie

Konieczne jest uniknięcie sytuacji, gdy przy dostępie do usług i zawieraniu umowy świadczenia usług finansowych, bankowych i ubezpieczeniowych takie czynniki, jak wiek i niepełnoprawność wykorzystywane byłyby do nieuzasadnionego traktowania (mniej przychylnego) i dyskryminującego.

Poprawka 35

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 8

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
8. Niniejsza dyrektywa nie narusza środków natury ogólnej przewidzianych w prawie krajowym, które w społeczeństwie demokratycznym są niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, utrzymania porządku i zapobiegania działaniom podlegającym sankcjom karnym oraz zapewnienia ochrony zdrowia i ochrony praw i wolności innych osób.	8. Niniejsza dyrektywa nie narusza środków natury ogólnej przewidzianych w prawie krajowym, które w społeczeństwie demokratycznym są ***współmierne i*** niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, utrzymania porządku i zapobiegania działaniom podlegającym sankcjom karnym oraz zapewnienia ochrony zdrowia i ochrony praw i wolności innych osób. ***Niniejsza dyrektywa nie narusza także ustawodawstwa krajowego promującego równość kobiet i mężczyzn.***

Poprawka 36

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 8 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	8a. Niniejsza dyrektywa uznaje, że prawo do zachowania poufności jest narzędziem zwalczania form dyskryminacji, o których mowa w niniejszym artykule.

Uzasadnienie

Należy podkreślić znaczenie prawa do zachowania poufności jako takiego oraz jako narzędzia do zwalczania dyskryminacji dopóki społeczeństwo nie odejdzie od stereotypów i nie pokona lęku przed odmiennościami.

Poprawka 37

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – ustęp 1 – litera d)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
d) dostępu do towarów i innych usług powszechnie dostępnych, ***w tym mieszkań***, oraz dostarczanie ich.	d) dostępu do towarów i innych usług powszechnie dostępnych, ***takich jak mieszkania i usługi transportowe***, oraz dostarczanie ich***, jeżeli Wspólnota posiada kompetencje w danej dziedzinie***.

Uzasadnienie

Wskazane jest odniesienie do konkretnych sektorów, takich jak mieszkania i transport, przykładowo, lecz nie w sposób wyczerpujący.

Poprawka 38

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – ustęp 1 – akapit drugi

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Litera d) ma zastosowanie do poszczególnych osób tylko w zakresie, w jakim prowadzą własną działalność zawodową lub gospodarczą.	***Przy zastosowaniu litery d) zapewnia się poszanowanie prywatności osób fizycznych.***

Poprawka 39

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – ustęp 1 – litera da) (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	da) przynależności do stowarzyszeń i działalności w nich oraz świadczeń przez nie wykonywanych.

Uzasadnienie

Wskazane jest włączenie także stowarzyszeń do zakresu stosowania dyrektywy.

Poprawka 40

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
2. ***Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów krajowych regulujących stan cywilny lub stosunki rodzinne, w tym prawa reprodukcyjne.***	2. ***Uznając kompetencje państw członkowskich w zakresie przepisów regulujących stan cywilny lub stosunki rodzinne i prawa reprodukcyjne, niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do faktycznych związków partnerskich i związków cywilnych, o ile uznane są przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, oraz do wynikających z nich świadczeń socjalnych.***

Uzasadnienie

Ważne jest włączenie tego odniesienia z uwagi na orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości.

Poprawka 41

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
3. ***Niniejsza dyrektywa nie narusza odpowiedzialności*** państw członkowskich za treść ***nauczania***, działalność i organizację ich systemów kształcenia, ***łącznie z zapewnieniem*** kształcenia integracyjnego. W dostępie do instytucji edukacyjnych państwa członkowskie mogą przewidzieć różnice w traktowaniu, oparte na religii lub światopoglądzie.	3. ***Nie naruszając kompetencji*** państw członkowskich ***w zakresie edukacji, kształcenia i szkolenia ani nie naruszając odpowiedzialności państw członkowskich*** za treść, działalność i organizację ich systemów kształcenia, ***niniejsza dyrektywa ma na celu zagwarantowanie procesów integracji społecznej oraz zapewnienie*** kształcenia integracyjnego dla osób niepełnosprawnych. W dostępie do instytucji edukacyjnych państwa członkowskie mogą przewidzieć różnice w traktowaniu, oparte na religii lub światopoglądzie***, pod warunkiem że różnice te nie stanowią dyskryminacji pod innym lub innymi względami, że są one konieczne i współmierne oraz że nie stanowią naruszenia prawa do edukacji***.

Uzasadnienie

Ważne jest, aby zakres dyrektywy uwzględnił we właściwy sposób edukację, kształcenie i szkolenie, aby uniknąć dyskryminacji w tych dziedzinach.

Poprawka 42

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 3 – ustęp 5

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
5. W zakres niniejszej dyrektywy nie wchodzi zróżnicowane traktowanie ze względu na przynależność państwową; dyrektywa nie narusza przepisów oraz warunków dotyczących wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców na terytorium państw członkowskich i wszelkiego traktowania związanego ze statusem prawnym danych obywateli państw trzecich i bezpaństwowców.	***skreślony***

Uzasadnienie

Istnieją już szczegółowe regulacje prawne w tym zakresie.

Poprawka 43

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Równe traktowanie ***osób niepełnosprawnych***	Równe traktowanie ***a osoby niepełnosprawne***
1. W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych:	1. W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych ***oraz osób związanych z nimi lub osób sprawujących nad nimi opiekę***:

Uzasadnienie

Konieczne jest uwzględnienie równego traktowania zarówno osób niepełnosprawnych, jak też osób sprawujących nad nimi opiekę.

Poprawka 44

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
1. W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych:	1. W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych***, mając na uwadze, że niepełnosprawność rozumiana jest zgodnie z definicją zawartą w Konwencji NZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz że uwzględnia się osoby cierpiące na choroby przewlekłe***:

Poprawka 45

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 2a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	2a. Państwa członkowskie uwzględniają interesy i potrzeby różnych grup osób niepełnosprawnych w zależności od różnych rodzajów niepełnosprawności, jak też płci, wieku, rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, orientacji seksualnej oraz innych czynników dyskryminujących.

Uzasadnienie

Biorąc pod uwagę równe traktowanie osób niepełnosprawnych konieczne jest uwzględnienie wszystkich czynników, przekrojowych i nie tylko, które mogą łączyć się z niepełnosprawnością.

Poprawka 46

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	Artykuł 4a

	Wiek a dostęp do budynków i usług
	Państwa członkowskie, poprzez odpowiednie działania, w tym usuwanie barier fizycznych, zapewniają osobom niepełnoletnim i osobom w podeszłym wieku, a także osobom sprawującym nad nimi opiekę skuteczny i niedyskryminujący dostęp przede wszystkim do budynków publicznych oraz publicznych środków transportu

Uzasadnienie

Poprawka wskazuje na obowiązek przeprowadzenia właściwych działań mających na celu zwalczanie dyskryminacji osób nieletnich i starszych ze względu na ich wiek.

Poprawka 47

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 5

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Dla zapewnienia urzeczywistnienia pełnej równości zasada równego traktowania nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu przez państwo członkowskie szczególnych środków mających zapobiegać niedogodnościom związanym z religią lub światopoglądem, niepełnosprawnością, wiekiem ***lub*** orientacją seksualną oraz rekompensować te niedogodności.	Dla zapewnienia urzeczywistnienia pełnej równości zasada równego traktowania nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu przez państwo członkowskie szczególnych środków mających zapobiegać niedogodnościom związanym z religią lub światopoglądem, niepełnosprawnością, wiekiem***,*** orientacją seksualną ***lub płcią*** oraz rekompensować te niedogodności.

Poprawka 48

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 5 – ustęp 1a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	1a. Państwa członkowskie wprowadzają środki służące wspieraniu zasady równego traktowania i równości szans, przy uwzględnieniu perspektywy płci – dla osób określonej religii lub światopoglądu, osób o określonej niepełnosprawności, w określonym wieku lub o określonej

orientacji seksualnej.

Uzasadnienie

Wskazane jest zapewnienie skuteczności działań pozytywnych przez aktywne upowszechnianie zasady równego traktowania.

Poprawka 49

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 5 – ustęp 1b (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	1b. Niniejsza dyrektywa nie narusza kompetencji państw członkowskich w zakresie przyjmowania przez nie zasad traktowania preferencyjnego lub wprowadzania pozytywnych działań służących wspieraniu szczególnych potrzeb osób lub grup osób, które ze względu na swoje cechy wymagają organizacji, usług i pomocy, jakich nie potrzebują inne osoby.

Uzasadnienie

Wskazane jest zapewnienie skuteczności działań pozytywnych przez aktywne upowszechnianie zasady równego traktowania i wprowadzanie środków dostosowanych do szczególnych potrzeb różnych osób.

Poprawka 50

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 7 – ustęp 1b (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	1b. Państwa członkowskie przewidują, że w przypadku gdy zostały stwierdzone przyczyny wielorakie, skarga może być oddalona tylko z podaniem uzasadnienia lub innych uwag obejmujących wszystkie przyczyny, wskazane w skardze. Jeżeli zostanie stwierdzona tylko jedna przyczyna, skarga może zostać oddalona z podaniem uzasadnienia lub uwagami

obejmującymi jedynie tę przyczynę.

Uzasadnienie

Konieczne jest, aby państwa członkowskie zapewniły ofiarom dyskryminacji wielorakiej odpowiednie możliwości wniesienia skargi.

Poprawka 51

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 8 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
1. Zgodnie ze swoimi krajowymi systemami sądowymi państwa członkowskie podejmują niezbędne środki dla zapewnienia obowiązku udowodnienia przez stronę pozwaną, że nie wystąpiło naruszenie zakazu dyskryminacji, w przypadku gdy osoby, które uważają się za pokrzywdzone na skutek nieprzestrzegania w stosunku do nich zasady równego traktowania, ustalą przed sądem lub innym właściwym organem fakty nasuwające przypuszczenie, że miała miejsce dyskryminacja bezpośrednia lub pośrednia.	1. Zgodnie ze swoimi krajowymi systemami sądowymi państwa członkowskie podejmują niezbędne środki dla zapewnienia obowiązku udowodnienia przez stronę pozwaną, że nie wystąpiło naruszenie zakazu dyskryminacji ***pośredniej lub bezpośredniej, wielorakiej lub ze względu na więź***, w przypadku gdy osoby, które uważają się za pokrzywdzone na skutek nieprzestrzegania w stosunku do nich zasady równego traktowania, ustalą przed sądem lub innym właściwym organem fakty nasuwające przypuszczenie, że miała miejsce dyskryminacja bezpośrednia lub pośrednia.

Uzasadnienie

Poprawka dodaje do zakazu dyskryminacji również dyskryminację wieloraką lub dyskryminację ze względu na więź.

Poprawka 52

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 8 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
2. Ustęp 1 nie stoi na przeszkodzie wprowadzeniu przez państwa członkowskie zasad ***dowodowych*** korzystniejszych dla strony skarżącej.	2. Ustęp 1 nie stoi na przeszkodzie wprowadzeniu przez państwa członkowskie zasad korzystniejszych dla strony skarżącej.

Uzasadnienie

Należy przewidzieć możliwość wprowadzenia przez państwa członkowskie korzystniejszych przepisów dla strony skarżącej w postępowaniu.

Poprawka 53

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 8 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Państwa członkowskie dopilnowują, aby przepisy przyjęte zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz odpowiednie przepisy już będące w mocy były udostępniane zainteresowanym osobom przy wykorzystaniu wszystkich stosownych środków na całym ***ich*** terytorium.	***Komisja i państwa*** członkowskie dopilnowują, aby przepisy przyjęte zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz odpowiednie przepisy już będące w mocy były udostępniane ***opinii publicznej i*** zainteresowanym osobom ***poprzez kampanie informacyjne i prasowe służące również przełamaniu stereotypów*** przy wykorzystaniu wszystkich stosownych***, odpowiednich i dostępnych*** środków na całym terytorium ***europejskim***.

Uzasadnienie

Aby zasada równego traktowania była znana, przestrzegana i skutecznie stosowana, konieczne jest przeprowadzenie różnorodnych kampanii informacyjnych, wykorzystujących odpowiednie środki, takie jak język migowy czy strony internetowe przeznaczone dla niedowidzących.

Poprawka 54

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 11

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
W celu wspierania zasady równego traktowania państwa członkowskie zachęcają do prowadzenia dialogu z właściwymi zainteresowanymi stronami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, które, zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką, mają ***uzasadniony*** interes w uczestniczeniu w walce z dyskryminacją z przyczyn	Państwa członkowskie zachęcają do prowadzenia dialogu z właściwymi zainteresowanymi stronami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, które, zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką, mają interes w uczestniczeniu w walce z dyskryminacją z przyczyn objętych niniejszą dyrektywą***, w celu wspierania***

objętych niniejszą dyrektywą.	***zasady równego traktowania***.

Uzasadnienie

Państwa członkowskie powinny wspierać dialog między zainteresowanymi stronami i rozszerzyć go na wszystkie podmioty zaangażowane w upowszechnianie zasady równego traktowania i równych szans.

Poprawka 55

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 12 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
1. Państwa członkowskie wyznaczają organ lub organy mające wspierać równe traktowanie wszystkich osób bez względu na ich religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Organy te mogą wchodzić w skład agencji odpowiedzialnych na poziomie krajowym za obronę praw człowieka lub przestrzeganie praw jednostek, łącznie z prawami przewidzianymi w aktach prawa wspólnotowego, w tym w dyrektywach 2000/43/WE i 2004/113/WE.	1. Państwa członkowskie wyznaczają ***niezależny*** organ lub organy mające wspierać równe traktowanie wszystkich osób bez względu na ich religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną ***lub płeć***. Organy te mogą wchodzić w skład agencji odpowiedzialnych na poziomie krajowym za obronę praw człowieka lub przestrzeganie praw jednostek, łącznie z prawami przewidzianymi w aktach prawa wspólnotowego, w tym w dyrektywach 2000/43/WE i 2004/113/WE. ***W przypadku wyznaczenia większej liczby niezależnych organów, odmiennych dla różnych czynników dyskryminacji, osoba, która uważa się za ofiarę dyskryminacji wielorakiej ma możliwość wyboru organu, do jakiego chce się zwrócić, m. in. w celu udzielenia mu pełnomocnictwa do reprezentowania jej w sprawach sądowych lub administracyjnych; do tego organu należy wtedy obowiązek kompleksowego zbadania sygnalizowanego przypadku dyskryminacji.***

Uzasadnienie

Należy dostosować system i organizację organów działających na rzecz równego traktowania, tak aby we właściwy sposób rozpatrywane były przypadki dyskryminacji wielorakiej.

Poprawka 56

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 12 – ustęp 2 – tiret drugie

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	– prowadzenie kampanii informacyjnych i działalności szkoleniowej,

Uzasadnienie

Wskazane jest rozszerzenie kompetencji organów wspierających równe traktowanie, wprowadzając także zadania w zakresie informacji i działalności szkoleniowej.

Poprawka 57

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 13 – litera b)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
b) unieważnienia lub zmiany wszelkich postanowień umownych, regulaminów wewnętrznych przedsiębiorstw, przepisów dotyczących stowarzyszeń prowadzących działalność zarobkową lub nieprowadzących takiej działalności sprzecznych z zasadą równego traktowania.	b) unieważnienia lub zmiany wszelkich postanowień umownych, regulaminów wewnętrznych ***instytucji publicznych i*** przedsiębiorstw, przepisów dotyczących stowarzyszeń prowadzących działalność zarobkową lub nieprowadzących takiej działalności sprzecznych z zasadą równego traktowania.

Uzasadnienie

Wskazane jest, aby postanowienia gwarantujące przestrzeganie zasady równego traktowania zostały rozszerzone także na instytucje publiczne.

Poprawka 58

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 14

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
Państwa członkowskie ustanawiają zasady stosowania sankcji obowiązujących wobec naruszeń przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne środki dla zapewnienia	Państwa członkowskie ustanawiają zasady stosowania sankcji obowiązujących wobec naruszeń przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne środki dla zapewnienia

ich stosowania. Sankcje mogą mieć formę wypłaty odszkodowania, którego wysokość nie może być ograniczona przez ustalony wcześniej górny limit i które musi być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.	ich stosowania. Sankcje mogą mieć formę wypłaty odszkodowania, którego wysokość nie może być ograniczona przez ustalony wcześniej górny limit i które musi być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające***, oraz muszą prowadzić do zaprzestania zachowań dyskryminujących i usunięcia skutków takich zachowań***.

Uzasadnienie

Dla zapewnienia faktycznej zgodności z zasadą równego traktowania konieczna jest odpowiednia definicja stosowania sankcji.

Poprawka 59

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 16a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję	*Poprawka*
	16a. Do dnia ..... Komisja przygotowuje i przeprowadza procedurę zatwierdzenia wniosku mającego na celu skoordynowanie niniejszej dyrektywy z już obowiązującymi dyrektywami w zakresie równych szans i zapobiegania dyskryminacji.

PROCEDURA

Tytuł	Zasada równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną
Odsyłacze	COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Komisja przedmiotowo właściwa	LIBE
Opinia wydana przez Data ogłoszenia na posiedzeniu	FEMM 2.9.2008
Sprawozdawca komisji opiniodawczej Data powołania	Donata Gottardi 9.10.2008
Data przyjęcia	10.2.2009
Wynik głosowania końcowego	+: 15 –: 11 0: 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Edit Bauer, Hiltrud Breyer, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Věra Flasarová, Lissy Gröner, Urszula Krupa, Roselyne Lefrançois, Pia Elda Locatelli, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Doris Pack, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Zita Pleštinská, Anni Podimata, Christa Prets, Teresa Riera Madurell, Eva-Riitta Siitonen, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Corien Wortmann-Kool, Anna Záborská
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Gabriela Crețu, Ana Maria Gomes, Donata Gottardi, Elisabeth Jeggle, Maria Petre